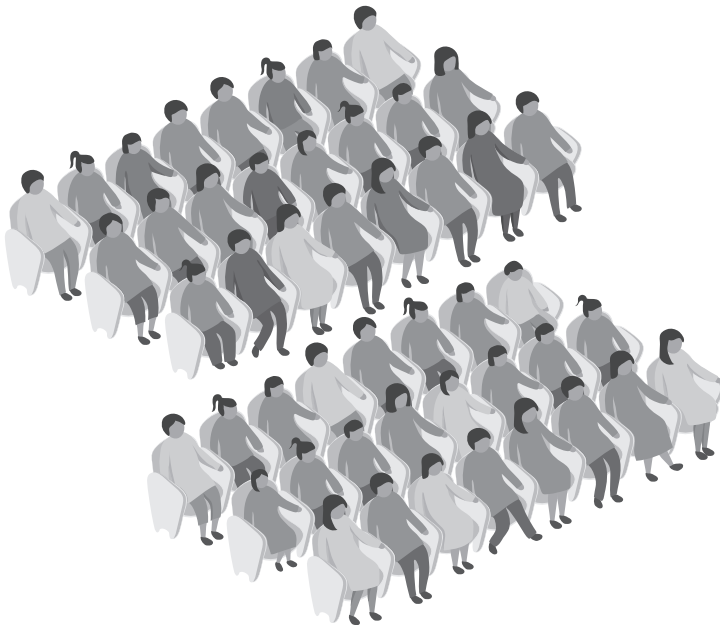

WNISKOWANIE NA PODSTAWIE PRÓB LOSOWYCH I NIELOSOWYCH

Mirostław Szreder
Arkadiusz Kozłowski

WNOSKOWANIE NA PODSTAWIE PRÓB LOSOWYCH I NIELOSOWYCH

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2024

Recenzent
Prof. dr hab. Marek Walesiak

Redaktor Wydawnictwa
Justyna Zyśk

Projekt okładki i stron tytułowych
Kaja Mucha

Skład i łamanie
Łukasz Gwizdała

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański, 2024
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-632-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wprowadzenie	7
Rozdział 1. Atrybuty losowości i prawdopodobieństwa . . .	13
1.1. Zdarzenia losowe i wybór losowy (losowanie)	13
1.2. Prawdopodobieństwo – definicja, interpretacje, zastosowania . .	21
1.3. Percepcja prawdopodobieństwa	31
Rozdział 2. Teoretyczne podstawy wnioskowania statystycznego	41
2.1. Próba losowa i próba losowa prosta	41
2.2. Znaczenie losowości próby w interpretacji i ocenie estymatorów	48
2.3. Próby losowe nieproste (złożone)	56
2.4. Próby nielosowe	65
Rozdział 3. Estymacja punktowa i przedziałowa	81
3.1. Estymacja metodą momentów	81
3.2. Estymacja metodą największej wiarygodności	84
3.3. Estymacja metodą najmniejszych kwadratów	89
3.4. Przedziały ufności – konstrukcja i interpretacja	92
Rozdział 4. Estymacja z wykorzystaniem informacji spoza próby	105
4.1. Ważenie jednostek i kalibracja wag	105
4.2. Wykorzystanie modeli regresji do szacowania parametrów opisowych	115
4.3. Podejście bayesowskie	123

Rozdział 5. Weryfikacja hipotez – współczesne wyzwania . .	133
5.1. Testowanie hipotez statystycznych według koncepcji Neymana-Pearsona i Fishera	133
5.2. Rola i znaczenie wskaźnika <i>p-value</i> w testowaniu hipotez	146
5.3. Weryfikacja hipotez w czasach <i>big data</i>	154
Rozdział 6. Próby nieproste jako podstawa wnioskowania . .	167
6.1. Estymacja wartości średniej i frakcji w losowaniu warstwowym	167
6.2. Estymacja wartości średniej i frakcji w losowaniu zespołowym	173
Rozdział 7. Nielosowe próby jako podstawa wnioskowania o populacji	179
7.1. Obciążenie i średni błąd kwadratowy w próbach nielosowych	179
7.2. Zmniejszanie obciążenia szacunków z prób nielosowych	190
7.3. Próby nielosowe vs. próby losowe – porównania empiryczne	198
Podsumowanie	207
Załączniki	211
1. Wyciąg z oświadczenia Amerykańskiego Towarzystwa Statystycznego na temat statystycznej istotności oraz <i>p-value</i> . .	211
2. Amerykańskie Stowarzyszenie Badaczy Opinii Publicznej o badaniach wykorzystujących internetowe próby wolontariuszy	216
Literatura	219
Indeks rzeczowy	231